

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

заможляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

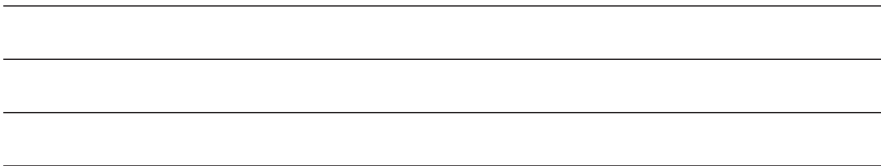
Т.П. Ткачук

УКРАЇНСЬКА МОВА

Робочий зошит

8 клас

Видання п'яте, перероблене і доповнене

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 811.161.2(075.3)
ББК 81.2Укр я72
Т 48

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Л.М. Златів
кандидат педагогічних наук, вчитель української мови
М.М. Николін

Ткачук Т.П.

Т 48 Українська мова : робочий зошит : 8 кл. / Т.П. Ткачук. — Вид. 5-те, переробл. і доповн. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2016. — 128 с.

ISBN 978-966-10-4569-8

Робочий зошит з української мови містить вправи та завдання, які охоплюють матеріал чинної програми Міністерства освіти і науки України для 8-го класу.

Учитель може використовувати зошит як для колективної, так і для індивідуальної роботи з учнями. Завдання мають різно-рівневий характер, що сприятиме диференційованому навчанню. Кожна тема закінчується підсумковою роботою з тривірневими завданнями в двох варіантах.

УДК 811.161.2(075.3)
ББК 81.2Укр я72

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-4569-8

© Навчальна книга – Богдан, 2016

Умовні позначення:

	—	вправи підвищеної складності
	—	матеріал для запам'ятовування
	—	вправи на повторення
	—	ключ до вправи
	—	скоромовки

ЗМІСТ

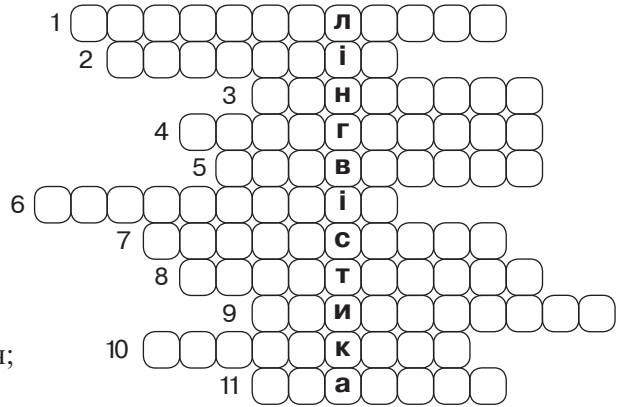
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО	4
Лексикологія. Фразеологія	4
Основні правила правопису	9
СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ ТА РЕЧЕННЯ	14
Словосполучення	14
Будова й види словосполучень за способами вираження головного слова	16
Речення. Види речень за метою висловлювання	18
Види речень за будовою	20
Порядок слів у реченні. Логічний наголос	21
<i>Підсумкові завдання до теми “Словосполучення та речення” .....</i>	<i>23</i>
ГОЛОВНІ Й ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ	26
Головні члени речення	26
Способи вираження підмета	26
Способи вираження присудка	28
Тире між підметом і присудком	30
Другорядні члени речення	32
Прикладка як різновид означення	33
Порівняльний зворот	36
<i>Підсумкові завдання до теми “Головні й другорядні члени речення” .....</i>	<i>40</i>
ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ	44
Односкладні речення	44
Неповні речення	53
<i>Підсумкові завдання до теми “Односкладні речення. Неповні речення” .....</i>	<i>59</i>
Однорідні члени речення	62
Однорідні та неоднорідні означення	64
Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами	66
<i>Підсумкові завдання до теми “Однорідні члени речення” .....</i>	<i>70</i>
РЕЧЕННЯ ЗІ ЗВЕРТАННЯМИ	74
РЕЧЕННЯ ІЗ ВСТАВНИМИ СЛОВАМИ (словосполученнями, реченнями)	80
<i>Підсумкові завдання з тем “Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями)” .....</i>	<i>87</i>
РЕЧЕННЯ З ВІДОКРЕМЛЕНИМИ ЧЛЕНАМИ	91
Відокремлені означення	93
Відокремлені обставини	100
Відокремлені уточнювальні члени речення	105
<i>Підсумкові завдання до теми “Речення з відокремленими членами” .....</i>	<i>110</i>
ПОВТОРЕННЯ В КІНЦІ РОКУ	115
<i>Підсумкові завдання до теми “Узагальнення вивченого у восьмому класі” .....</i>	<i>123</i>

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО

Лексикологія. Фразеологія

1. Заповніть клітинки назвами розділів науки про мову, у яких вивчають:

- 1) словниковий склад мови;
- 2) правила вимови слів;
- 3) звукову систему мови;
- 4) правила написання слів;
- 5) способи творення слів;
- 6) частини мови;
- 7) стилі мовлення;
- 8) правила вживання розділових знаків;
- 9) походження слів;
- 10) словосполучення та речення;
- 11) знаки письма.

2. Випишіть правильний варіант відповіді у табличку.

I. Усі слова в українській мові поділяються на:

- 1) службові й повнозначні;
- 2) повнозначні, службові й незмінні;
- 3) змінні й незмінні;
- 4) повнозначні, службові та вигуки.

II. Переважну більшість слів, які мають лише одне значення, становлять:

- 1) антоніми;
- 2) службові частини мови;
- 3) терміни;
- 4) власні назви.

III. Виділяють три основні типи переносного значення слів:

- 1) синоніми, омоніми та пароніми;
- 2) метафори, метонімії, синекдохи;
- 3) діалектизми, жаргонізми, вульгаризми.

IV. До пасивної лексики належать:

- 1) архаїзми, історизми, неологізми;
- 2) терміни, інішомовні слова;
- 3) професіоналізми, діалектизми.

Завдання №	I	II	III	IV
Відповідь				
Букви				
1-т	2-с	3-і	4-л	

Підставте букви і прочитаєте прізвище автора вислову: "Добре або ніяк".

3. Згрупуйте слова у дві колонки. За якою ознакою ви це зробите?

Підбирати, лігати, синоніми, оригінал, мазати, феодалізм, нюанс, лист, історіографія, голова, пейзаж, плазма, певний, митниця, кухар, орда, підчепити, тиснути, овочі, омоніми, корінь, лебідь.

Підкресліть четверту від початку букву і прочитаєте, яка ознака об'єднує кожен групу слів.

4. З'єднайте лініями слова, щоб утворилися словосполучення.

бавовниковий
бавовняний

одяг
поле
КОМБІНАТ
олія
волокно

вежа
вишка
башта

телевізійна
собору
танка

освітлений
освічений

вікно
місце
суспільство
чоловік

5. З'ясуйте значення іншомовних слів:

гігант _____

дивіденд _____

_____

гарнір _____

_____

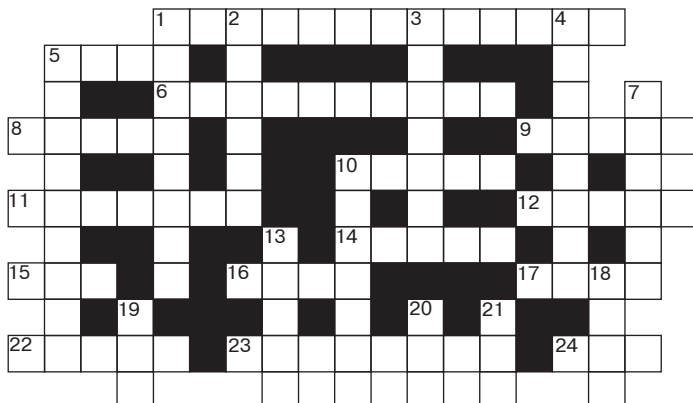
суверенітет _____

_____

6. Заповніть кросворд антонімами до поданих слів.

По горизонталі:

1. Відмовлятись. 5. Літо.
6. Стабільність. 8. Небо.
9. Твердий. 10. Чорний.
11. Щасливчик.
12. Свійський. 14. Зайти.
15. Війна. 16. Вогонь.
17. Світло (*іменник*).
22. Слабак.
23. Закінчувати.
24. Добро.

По вертикалі:

1. Забувати. 2. Честь.
3. Сумний. 4. Плакати.
5. Засмутити. 7. Височина. 10. Недосвідчений.
13. Спека. 18. Багато. 19. Перед. 20. Під. 21. Верх.

7. Запишіть подані сполучення слів у дві колонки, залежно від того, яке значення мають виділені слова.

Пухкий сніг, танцює листя, хмарний день, хмарні думки, майбутній рік, чистий погляд, легка ноша, солодке печиво, пряма лінія, плести дурниці, собачий холод, танцює дівчина, свердлити очима, свердлити отвір.

Пряме значення	Переносне значення

У виділених словах підкресліть третю від початку букву і прочитаєте закінчення мексиканського прислів'я “Хто говорить про мене, ...”.

8. Знайдіть і підкресліть зайві слова. Що об'єднує кожную групу слів? Звертайте увагу на лексичне значення слів.

1. Розмовляти, гомоніти, бурмотіти, змовчати, шепотіти, теревенити.

2. Коса, кран, мати, ніс, голова, три, деркач, замок, образ.

---

3. Обмолот, штрек, вуглекомбайн, кубрик, норд-вест, альтернатива, шасі.

---

4. Петренко, Альпи, Вінниця, гори, Буг, Уладівка, Чорне море.

---

5. Акт, доручення, заява, старт, наказ, резолюція, звіт, квитанція.

З підкреслених слів випишіть другу від початку букву і прочитаєте відгадку до загадки: “Сам худ, а голова з пуд”.

9. Підберіть синоніми до поданих слів.

багатий _____	дзеркало _____
вада _____	каблучка _____
навколо _____	поїзд _____
наклеїти _____	оберігати _____
обманути _____	пацюк _____
пейзаж _____	повзати _____

10. Підберіть з довідки синоніми до виділених слів у реченнях.

1. Йди, доню, я *прикрашу* _____ тобі голову та почіпляю сережки. 2. Дідусь постійно щось пиляє ножівкою, свердлить, пригвинчує, *підганяє* _____ якісь деталі. 3. Організм тварини потрібно деякий час *приспосовувати* _____ до певної їжі. 4. Свіча тихо й мирно *палала* _____. 5. Скільки разів *спустошували* _____ вороги цей край, скільки нищили людей... 6. За вікнами хуртовина, усе більше *затъмрюється* _____ день.

Довідка: припасувати, призвичаювати, причепурити, меркнути, променіти, плюндрувати.

11. Підберіть до застарілих слів сучасні відповідники.

глаголити _____	ланіти _____
спудей _____	грядущий _____
цирульник _____	тать _____
вражий _____	небіж _____
рибар _____	зріти _____
путівець _____	правотар _____

12. Підкресліть у реченнях діалектизми та усно поясніть їхнє значення. Поставте пропущені розділові знаки.

1. Ніжно дзвеніла над ним хвоя смерек, змішавшись з шумом ріки, сонце наляляло злотом глибоку долину зазеленило трави десь курився синій димок од ватри.
2. Він хтів тікати й не міг сидів прикутий на місці і німо кричав од холодного жаху.
3. Прийшовши до себе і вздрівши знайомі місця, він заспокоївся трохи.
4. Починав грати спочатку напружував пам'ять ловив якісь згуки і врешті знайшов те, що віддавна шукав.
5. Тепер Іван був уже легінь, стрункий і міцний, як смерічка мастив кучері маслом носив широкий черес і пишну кресаню.
6. Розсипалось сонце пилом квіток, легким ходом ідуть по царинках нявки, а під ногами у них зеленіє перша трава (*М. Коцюбинський*).

13. Відредагуйте словосполучення.

- Магазин закритий _____
- самий дорогий товар _____
- смачний творожок _____
- неправильно держиш вилку _____
- устарівший антивірусник _____
- підбирати пароль _____
- приношу свої вибачення _____
- роздався телефонний звінок _____
- великі доходи _____
- слідуючі виводи _____
- правило без виключень _____
- подача документів _____

14. Під час перекладу з російської мови комп'ютер не врахував такого явища, як омонімія. Відновіть правильне значення виділених слів.

1. У сучасному *світлі* _____ роль інформаційних технологій постійно зростає.
2. На твоєму *місті* _____ я вчинив би так само.
3. *Відчиніть* _____ другий *поділ* _____ цієї книги.
4. Він з повагою ставився до жіночої *підлоги* _____.
5. Вам необхідно звертатись у Міністерство *утворення* _____.
6. Нам ще кілька років доведеться боротися за *світ* _____.

15. Підкресліть у реченнях стилістично забарвлені слова. Поставте пропущені розділові знаки.

1. Мокрі забр'юхані по коліна в росу, добрались нарешті до мосту.
2. Зате коли заклали фундамент і почали зводити стіни, то дядьки йшли, мов на екскурсію дивилися на роботу Мик-Мика.
3. Покладе цеглину трохи долонею притрима

кельмою лагідненько пристукне ще й по боках причепурить, зайвий розчин знявши. 4. Ну доїхали вийшли забрали свої бебехи а шофер і не хоче прощатись. 5. А тепер жуй сальце солоди чай медком та готуйся на ту весну одпускати чоловіка, якому вже сниться фронтон. 6. Записався у секцію моржів отих шалапутів, які в найлютіші морози наганяють жах на тепло зодягнених громадян (А. Дімаров).

16. Поєднайте лінією фразеологізми з їхніми поясненнями.

Купатися в золоті	<i>наражатися на суперечку</i>
лізти на рожен	<i>дуже просторо</i>
позичати в Сірка очей	<i>зробити щось неякісно</i>
хоч конем грай	<i>бути дуже заможним</i>
через пень-колоду	<i>не відчувати сорому</i>
дерти кирпу	<i>дошкульно говорити</i>
трубити в кулак	<i>бути надто гордим</i>
пускати шпильки	<i>жити в бідності</i>

Основні правила правопису

17. До поданих слів додайте префікси з- або с- і запишіть утворені слова у дві колонки.

..сохну, ..шитий, ..творення, ..чесаного, ..мішаний, ..хвалені, ..тискачем, ..пинити, ..байдужіти, ..шиточок, ..дертого, ..човгаю, ..тратою, ..фабрикувати, ..клеєні, ..цідженого.

З префіксом з-	З префіксом с-

Підкресліть третю з кінця букву й прочитайте закінчення вислову французького філософа Д. Дідро: “Ні про що не думає лише той...”.

18. Запишіть слова у дві колонки.

Вист..гати, дот..рати, р..путація, вир..вати, квітн..кар, вел..чезний, осуш..ний, вдумл..вий, посел..ний, п..карня, опал..ння, об’юш..ний, потрощ..ний, альт..рнатива, вин..щення, електр..фікація.

Пропущено <i>и</i>	Пропущено <i>е</i>

Підкресліть третю від початку букву в кожному слові й прочитаєте закінчення японської народної приказки: “В усміхнене лице...”

19. Пригадайте, за яким правилом пишемо подані слова, і визначте серед них винятки.

Проїзний, випускний, месник, хвастливий, улесливий, тижня, пестливий, щасливий, вісник, шістнадцять, бризнути, брязнути, контрастний, якісний, агентство, ремісник, випускник, чесний, кістлявий, умисний, вискнути.

20. До поданих слів додайте префікси *пре-* або *при-*.

___гарний, ___кріпити, ___живлений, ___орати, ___добрий, ___високий, ___жмурений, ___кидати, ___солодкий, ___мудрість, ___голубити, ___кислий, ___старкуватий, ___значити, ___везений, ___красно, ___злий, ___гнути, ___люто, ___тяжкого, ___гнати, ___дорогий, ___тягну, ___тримати, ___чорний.

*Підкресліть у словах з префіксом *при-* четверту з кінця букву і прочитаєте закінчення вислову В. Шекспіра: “Жарт іноді буває...”*

21. Випишіть слова, які пишуться з м’яким знаком.

Мен..ший, мален..кий, ос..де, камін..чик, хорол..с..кий, Уман..щина, оболонс..кий, міл..йон, з’єднаеш.., обурюєт..ся, писатимеш.., дзелен..чати, брин..чати, розвоз..те, одес..кий, різ..кий, ковз..кий, Севіл..я, телен..кати, телен..чати, ал..пініст, пан..ство, ремін..чик, ден..щик, Натал..чин, матін..чин, єднают..ся.

У виписаних словах підкресліть першу літеру й прочитаєте закінчення українського прислів'я "Лежачий камінь...".

22. Визначте "зайве" слово в кожному рядку. Уставте, де потрібно, апостроф.

1. Б..ють, в..ялий, св..ято, кав..ярня, в..їдлиий, кам..яний.
2. Суб..єкт, комп..ютер, б..юро, прем..єра, миш..як.
3. Бур..яний, пір..ячко, подвір..я, матір..ю, узгір..я.
4. Різdv..яний, цв..ях, торф..яний, тьм..яний, мавп..ячий.
5. З..явитися, об..єднання, між..ярусний, роз..ятрити, від..одкремити.
6. Пів..Японії, пів..яблука, пів..ящика, пів..юрти, пів..їжака.

23. Підберіть до поданих слів спільнокореневі, щоб відбулося подвоєння приголосних.

Дзвонити _____	вікно _____
дерти _____	день _____
дзеркало _____	година _____
дах _____	охорона _____
зброя _____	туман _____
Дніпро _____	вина _____

24. Випишіть слова іншомовного походження, які пишуться з подвоєнням (їх є 12).

Ак..омодація, ан..али, антен..а, барок..о, бравіс..имо, бон..а, ван..а, ем..іграція, ім..іграція, мадон..а, мул..а, лібрет..о, пан..а, піц..а, папарац..і, пен..і, тон..а, трас..а, ір..аціональний, ін..ерція, ін..овація, контр..єволюція.

---

25. Випишіть слова, які не вживаються без НЕ (їх є 15).

Невдаха, неширокий, неабищо, немовля, невчасний, ненавидіти, неохоче, нероба, неволя, нестямитися, нечупара, небалакучий, невблаганний, негайно, недешевий, невисоко, незабутньо, неабиякий, несамовитий, непрочитаний, неволити, несправедливо, незчутися, нехтувати, нездужати, невдовзі, неблизько, непереливки.

---

26. Перебудуйте словосполучення так, щоб частка НЕ писалася окремо.

Ненаписаний лист _____

невисокий хлопець _____

невивчений урок _____

усміхнувся нещиро _____

непрочитана стаття _____

купили недешево _____

27. Запишіть у дві колонки власні й загальні назви, розкриваючи дужки.

п(П)исар, і(І)нститут, у(У)стим, д(Д)екан, х(Х)ортиця, а(А)поллон, т(Т)руска-
вець, л(Л)ісовик, і(І)вано-Франківськ, о(О)зеро, з(З)апорожець, н(Н)ідерланди,
і(І)мператор, а(А)хіллес.

Власні назви	Загальні назви

*Підкресліть першу від початку літеру й прочитаєте початок ірландського прислів'я
“...лавати не навчишся”.*

28. Випишіть прикметники, які пишуться через дефіс.

Навчально/методичний, море/плавний, авіа/будівельний, екс/президентський,
м'ясо/молочний, жовто/гарячий, південно/український, аграрно/індустріальний,
глухо/німий, мало/відомий, документально/художній, біло/сніжний, ліво/береж-
ний, оптово/роздрібний, західно/європейський, сімдесяти/річний, літературно/
музичний, бібліо/графічний, вище/згаданий, інформаційно/пошуковий, темно/
шкірий, військово/зобов'язаний.

У виписаних словах підкресліть першу літеру й прочитаєте початок українського прислів'я "...без солі".

29. Випишіть прислівники у дві колонки.

На/завтра, від/нині, за/надто, без/вісти, у/голос, на/весні, без/відома, без/угаву, без/упину, спід/лоба, у/розтіч, на/відмінно, на/жаль, на/щастя, від/давня, в/нічию, до/вподоби, до/речі, по/тайки, по/суті.

Пишемо разом	Пишемо окремо

30. Випишіть прислівники у дві колонки.

Ледве/ледве, по/совісті, тим/часом, сама/самотою, урешті/решт, тишком/нишком, в кінці/кінців, кінець/кінцем, по/двоє, по/друге, по/батьківськи, по/одному, раз/у/раз, де/не/де, хоч/не/хоч, сам/на/сам, нога/в/ногу, як/небудь, казна/куди, час/від/часу.

Пишемо через дефіс	Пишемо окремо